

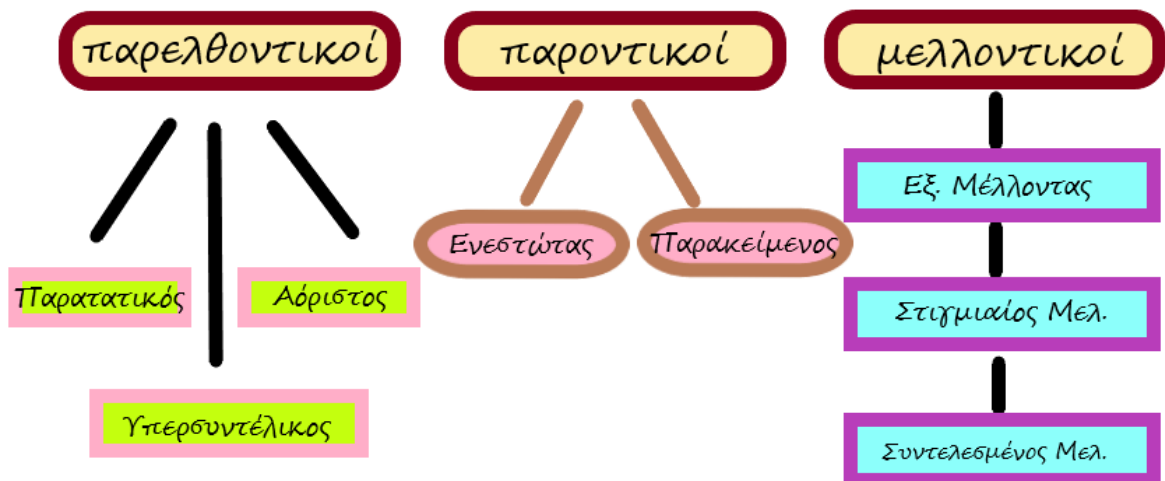

«Επανάληψη στα γραμματικά - συντακτικά φαινόμενα της 1^{ης} Ενότητας»

A): Οι τρεις χρονικές βαθμίδες των ρημάτων:

1. Το Παρόν
2. Το Παρελθόν
3. Το Μέλλον

Οι τύποι του ρήματος που φανερώνουν **ΠΟΤΕ** γίνεται μια ενέργεια λέγονται **χρόνοι** και κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τη βαθμίδα στην οποία ανήκουν ως εξής:

Τι δηλώνουν οι χρόνοι του ρήματος στην οριστική:

Παροντικοί χρόνοι: δηλώνουν μια ενέργεια που γίνεται ή έχει ολοκληρωθεί στο παρόν.

Ενεστώτας: Περιγράφει μια ενέργεια που εξελίσσεται στο παρόν ή που επαναλαμβάνεται συνήθως.

Π.χ.: *Ο πυροσβέστης σβήνει τη φωτιά. – Καθημερινά ενημερωνόμαστε μέσα από πολλές πηγές του διαδικτύου.*

Παρακείμενος: Περιγράφει μια ενέργεια η οποία έχει ήδη ολοκληρωθεί τη στιγμή που μιλάμε.

Π.χ.: *Ο Νικόλας έχει ολοκληρώσει τα μαθήματα οδήγησης. – Ο ήλιος έχει δύσει.*

Παρελθοντικοί χρόνοι: δηλώνουν μια ενέργεια που έγινε στο παρελθόν.

Παρατατικός: Περιγράφει μια ενέργεια που γινόταν στο παρελθόν συνεχώς ή επαναλαμβανόταν.

Π.χ.: *Όλο τον καιρό προετομαζόταν για τις εξετάσεις της μουσικής. – Τα βράδια ο παππούς τους έλεγε παραμύθια.*

Αόριστος: Περιγράφει μια ενέργεια που έγινε στο παρελθόν και είχε συνοπτικό χαρακτήρα.

Π.χ.: *Έπλυνα τον σκύλο μου το πρωί. – Το βράδυ έβρεξε.*

Υπερσυντέλικος: Περιγράφει μια ενέργεια που έγινε στο παρελθόν και που είχε ολοκληρωθεί πριν αρχίσει μια άλλη ενέργεια που έγινε επίσης στο παρελθόν.

Π.χ.: *Όταν χτύπησε το τηλέφωνο είχα μόλις γυρίσει από τη δουλειά. – Το έργο είχε ολοκληρωθεί από τον περασμένο Δεκέμβριο.*

Μελλοντικοί χρόνοι: δηλώνουν μια ενέργεια που θα γίνει ή θα έχει ολοκληρωθεί στο μέλλον.

Συνοπτικός/ Στιγμιαίος Μέλλοντας: Περιγράφει μια ενέργεια που θα γίνει ή θα έχει ολοκληρωθεί στο μέλλον.

Π.χ.: *Θα αγοράσω έναν καινούριο υπολογιστή. – Η εργασία μας θα γίνει ομαδικά.*

Εξακολουθητικός Μέλλοντας: Περιγράφει μια ενέργεια που θα γίνεται στο μέλλον εξακολουθητικά (συνεχώς, με διάρκεια) ή θα επαναλαμβάνεται σε τακτά διαστήματα.

Π.χ.: *Όλη την εβδομάδα θα ασχολούμαστε με επαναληπτικά μαθήματα. – Κάθε χρόνο θα πηγαίνουμε σε έναν νέο προορισμό.*

Συντελεσμένος Μέλλοντας: Περιγράφει μια ενέργεια η οποία θα γίνει στο μέλλον και θα έχει τελειώσει πριν ολοκληρωθεί μια άλλη ενέργεια.

Π.χ.: Όταν έρθεις στο σπίτι θα έχω τελειώσει με τα μαθήματά μου. - Θα έχω φτάσει στον σταθμό πριν αναχωρήσει το τρένο.

B): Οι Προσδιορισμοί του Χρόνου

Για να δηλώσουμε τον χρόνο χρησιμοποιούμε:

- **Χρονικά επιρρήματα** (σήμερα, αύριο, αργά, γρήγορα, τώρα, καθημερινά κ.ά.)

Π.χ.: **Αύριο** θα έχουμε νεότερα.

- **Επιρρηματικές φράσεις που δηλώνουν χρόνο** (κάπου κάπου, πότε πότε, μέρα με τη μέρα, πού και πού κ.ά.)

Π.χ.: Έρχεται **πού και πού** και μας βλέπει.

- **Προθετικές φράσεις:** (ή αλλιώς εμπρόθετοι προσδιορισμοί του χρόνου): Αποτελούνται από την πρόθεση και τη λέξη με την οποία αυτή συνδυάζεται.

Π.χ.: Οι εκπώσεις ξεκινούν **από αύριο**. Θα γυρίσει **σε μια εβδομάδα**.

- **Σύνθετες προθετικές φράσεις:** Αποτελούνται από επίρρημα, πρόθεση, και τη λέξη με την οποία αυτή συνδυάζεται.

Π.χ.: Θυμήθηκα την εργασία μου **ύστερα από ημέρες**.

- **Ονοματικές φράσεις:** (γενική - αιτιατική)/ επιρρηματική χρήση της πτώσης

Π.χ.: Θα επισκεφθούμε την Αρχαία Αγορά της Αθήνας **την Παρασκευή**. - Θα τα ξαναπούμε **του χρόνου**.

- **Χρονικές μετοχές:**

Π.χ.: **Πλησιάζοντας** στο σημείο συνάντησης η καρδιά μου άρχισε να χτυπά δυνατά. - **Μπαίνοντας** στο σπίτι, αντίκρισα αυτό το περίεργο θέαμα.

- **Χρονικές προτάσεις:**

Π.χ.: **Ενώ πλησίαζα** στο μαγαζί, είδα κόσμο συγκεντρωμένο στην πλατεία.

Γ): Τα συνθετικά οικο-, λάθρα-, τηλε-

Τα συνθετικά οικο-, λάθρα-, τηλε- προέρχονται από τα αρχαία ελληνικά. Χρησιμοποιούνται όμως ως συνθετικό σε λέξεις της νεοελληνικής γλώσσας. Γι' αυτό είναι χρήσιμο να γνωρίζουμε τη σημασία τους, για να μπορούμε να τα χρησιμοποιούμε σωστά.

✚ **Οικο-**: το σχετικό με την οικία, δηλαδή το σπίτι

Οικοδόμος, οικοδομή, οικόπεδο, οικολόγος, οικοσύστημα, οικονομία, οικογένεια

✚ **Λάθρα-**: όχι με νόμιμο τρόπο, δηλαδή παράνομα

Λαθροθήρας (αυτός που κυνηγάει παράνομα), λαθρεμπόριο (το παράνομο εμπόριο), λαθρεπιβάτης (ο παράνομος επιβάτης), λαθραλιεία (το παράνομο ψάρεμα)

✚ **Τηλε-**: από μακριά

Τηλεόραση (βλέπω από μακριά), τηλέφωνο (φωνή από μακριά), τηλεχειριστήριο (χειρίζομαι από μακριά π.χ. μια συσκευή), τηλεεκπαίδευση (εκπαίδευση από μακριά)

Δ): Ρηματικές καταλήξεις σε -τε και -ται:

Εσείς λύνετε καθημερινά τέτοια προβλήματα. (ενεργ. Φωνή, οριστική, β' πληθ. πρ.)

Ακούτε προσεκτικά τις οδηγίες του παιχνιδιού. (ενεργ. Φωνή, προστακτική, β' πληθ. πρ.)

Αυτό το πρόβλημα λύνεται με τρεις τρόπους. (παθ. Φωνή, οριστική, γ' ενικό. πρ.)

«Ασκήσεις»

1. Συμπληρώνω τα κενά με τον σωστό τύπο των ρημάτων στην παρένθεση.

Καθώς ..... (ανεβαίνω, παρατατικός) το γνώριμο μονοπάτι, ανέτειλε ο ήλιος και κάποιες ακτίνες του..... (αρχίζω, αόριστος) δειλά δειλά να παίζουν με τα κλαδιά των δέντρων. Μόλις που κατάφεραν να διαπεράσουν το πυκνό φύλλωμα και ..... (λαμπυρίζω, παρατατικός) εδώ κι εκεί. Οι ιστοί που ..... (χτίζω, υπερσυντέλικος) οι αράχνες και το φως ..... (δημιουργώ, παρατατικός) μια μοναδική εικόνα.

Μετά από βάδισμα μισής περίπου ώρας ..... (φτάνω, αόριστος) στην κορυφή. .... (κάθομαι, αόριστος) στο πέτρινο πεζούλι δίπλα από την πέτρινη βρύση και ..... (ανασαίνω, αόριστος).

2. Υπογραμμίζω τους προσδιορισμούς του χρόνου στις παρακάτω προτάσεις.

- I. Θα σου τηλεφωνήσω όταν επιστρέψω από τον χορό.
- II. Φτάνοντας στο σχολείο άρχισε να ψιχαλίζει.
- III. Έχω να τη δω από το καλοκαίρι.
- IV. Η εκδρομή θα γίνει μεθαύριο.
- V. Μέρα με τη μέρα η αγωνία μεγάλωνε.

3. Συμπληρώνω τις καταλήξεις που λείπουν στους παρακάτω ρηματικούς τύπους.

- ✚ Αυτό το παιχνίδι συναρμολογείτ..... εύκολα.
- ✚ Θέλετε να μάθετ..... τι κρύβετ..... πίσω από το πανί;

- ✚ Να προσέχεις..... τα προσωπικά σας αντικείμενα.
- ✚ Μην αφήνεις..... τα πράγματά σας εδώ, κινδυνεύεις..... να τα χάσεις..... .
- ✚ Δεν καταλαβαίνω πως παίζεις..... αυτό το επιτραπέζιο. Μήπως εσείς γνωρίζετε..... τους κανόνες;
- ✚ Η μεσογειακή διατροφή θεωρείται..... η καλύτερη στον κόσμο.

4. Συμπληρώνω τα κενά με τη λέξη που σχηματίζεται από τα συνθετικά της παρένθεσης στον κατάλληλο τύπο.

- ❖ Ξεκίνησε η απεργία των ..... (οικο- + δομή).
- ❖ Η ..... (οικο- + λόγος) είναι η επιστήμη που ασχολείται με την προστασία του ..... (οικο- + σύστημα).
- ❖ Η ..... (λάθρα- + θήρα) και η ..... (λάθρα- + αλιεία) απειλούν και άλλα είδη με εξαφάνιση.
- ❖ Η μόλυνση του ..... (περί- + βάλλω) επηρεάζει όλα τα (οικο- + σύστημα).
- ❖ Η αναβολή της συζήτησης για την ..... (οικο- + νόμος) μας ξάφνιασε όλους.

5. Συμπληρώνω τον πίνακα που ακολουθεί με τους ρηματικούς τύπους που λείπουν, σε ό,τι πρόσωπο μου δίνεται.

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος	Συντ. Μέλλοντας
μολύνεται			
νιώθουν			
χειμωνιάζει			
αντικρύζουμε			
τρώμε			
προσαρμόζουν			
ρυπαίνετε			
ακολουθεί			
αναζητάμε			

6. Αντιστοιχίζω αυτά που ταιριάζουν.

Ζητούσες	●	●	παρακείμενος α' ενικό
Θα έχετε ακούσει	●	●	εξακολουθητικός μελ., γ' ενικό
Είχαν δει	●	●	αόριστος, β' πληθυντικό
Θα συμπληρώσουμε	●	●	παρατατικός, β' ενικό
Έχω αποφασίσει	●	●	ενεστώτας, γ' ενικό
Παρακολουθήσατε	●	●	συντελεσμένος μελ., β' πληθ.
Προσπαθεί	●	●	συνοπτικός μελ., α' πληθυντικό
Θα ενημερώνεται	●	●	υπερσυντέλικος, γ' πληθυντικό

